

Ez a megjegyzése mutatja, hogy az ő istenfogalma, amely „legönmagának“, a keresztény Isten-Atya szeretetétől, irgalmától milyen végtelenül messze áll.

A fentiekben kiemelt idézetek élénk világot vetnek Plotinos gyakorlati világszemléletére s ezzel szorosan összefüggő — minket most legjobban érdeklő — pedagógiájára. Megállapíthatjuk, hogy Plotinos célja egy testben és lélekben egyaránt erős hellén arisztokrácia kialakítása volt, amelynek a nevelését Platon nyomán ő a kemény és bátor férfiasság eszményeinek megfelelően akarta irányítani s irányította volna is, ha a campaniai Platonopolis terve tényleg megvalósul. Úgy látszik azonban, hogy ebben az esetben is a rosszak és a közepesek győztek, akik a hellén kultúra igaz kárára nem engedték Plotinosnak nagy perspektívájú politikai és pedagógiai eszméit érvényre jutni.

TECHERT MARGIT.

IRODALOM.

Magyar Minerva. A magyarországi múzeumok, könyvtárak, levéltárak, tudományos intézetek, tanintézetek, bizottságok, tanácsok, tudományos és művészeti társulatok, közművelődési egyesületek évkönyve. Kiadja az Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ. VI. kötet. 1930—1931 I. rész. *Andocs—Esztergom.* Budapest, 1932. Kir. Magy. Egyetemi Nyomda (IX + 400 l.). Ára 12 pengő.

Hosszabb időközben lezajlott történeti események által kellően megokolt szünet után látott napvilágot egyelőre I. része ennek a gyűjtőmunkának, amely mintegy főkönyve a magyar kultúrának, inventáriuma nemzeti közművelődésünknek. Pasteiner Ivánnak tömör előszava tájékoztat kellőképpen e vállalat eredetéről, fejlődéséről, beosztásáról. (A *Magyar Minerva* 1900-ban indult meg, az előző 5 kötet 1902, 1904, 1912, 1915-ben jelent meg.) A nemzetközi szellemi együttműködés szempontjából csak helyeselhetjük, hogy nem szorítottak a felsorolt intézmények címeinek (mégpedig nyelvi és nyomdailag hibátlan) felsorolására, hanem a II. részhez csatolt függelék a legfontosabb közgyűjtemények történetét és mai állapotát német nyelven is közölni fogja. Ezt kiegészítenék még idevágó veszteségeinknek a VI. lapon közölt teljesen politikamentes, tárgyilagos felsorolásával, úgyszintén a különböző intézményeknek összesített statisztikájával.

Az ilyen gyűjtőmunka méltatásában két tényezőt kell szem előtt tartani: a mit és a hogyan, a tartalmat és az anyag feldolgozásának módját, gyors és biztos felhasználásának lehetőségét; ez utóbbit csakis egy szakszerűen szerkesztett tárgymutató biztosíthatja. E tekintetben már az I. rész — amely a 11—133. lapon valósággal imponáló módon sorakoztatja fel Budapest tudományos és közművelődési intézményeit — tanúságot tesz Pasteiner buzgó munkatársainak, M. Buday Júliának és Prohászka Lajosnak hivatottságáról. Ha ennek ellenére kritikai tisztünkől kifolyólag néhány apróbb alaki fogyat-

kozásra rámutatunk, azzal legkevésbé sem óhajtjuk a munka értékét csökkenteni. Így pl. nem vagyunk hívei a perszonáliák túltengésének, de egyébként is teljesen feleslegesnek tartjuk a különböző iskolai szertárak és gyűjtemények öreinek külön-külön való felemlítését (a 2., 348., 387., 1. stb. egymásután háromszor ugyanaz a név). Hiszen ezek az adatok, mire megjelentek, jórészt máris elévültek, de egyébként sincs semmiféle kulturális jelentőségük s legfeljebb a Tanári Névkönyvbe valók. Ehelyett rövidített alakban (így: 45 + 45, 55, 50, 48, 35, 30, 28, 32 = 368) inkább a tanulók létszámát lehetne feltüntetni, amely ugyan szintén változik évről-évre, de még sincs tanulság híján. A Fővárosi Pedagógiai Könyvtár (73. l.) idevonatkozó kiadványaiból hiányzik az 1916-ban megjelent Könyvjegyzék (I. rész. Neveléstudomány, 208 l.). A Málnai-leányliceum adatai (243. l.) elavultak, a német birodalmi reáliskolára (237. l.) vonatkozóké gyerekek, a tanító(nő)képző-intézetek címei nem egyöntetűek. Decroly helyett (255. l.) Decroly irandó. Mindezen lényegtelen kifogások ellenére a Magyar Minerva valóban közhasznú és nélkülözhetetlen segítőeszköz marad mindazok számára, akik tudományos kutatással vagy a tudományos élet adminisztrációjával foglalkoznak. Az a kiváló méltánylás, amelyben a tanintézetek részesülnek, a munkának a tanári könyvtárakba való beszerzését melegen ajánlja és megokolja. Várjuk a II. részt a már eddig nélkülözhetetlen tárgymutatóval.

kf.

Gulyás József: A sárospataki ref. főiskola rövid története. Sárospatak, 1931.

Ref. Főisk. Ny. 55 l.

Lampérth Géza: A pápai ref. főiskola története. Pápa, 1931. Főisk. Ny.

202 l., 30 kép.

Mind a két jeles iskola 400 éves fennállásának emlékére és ünnepére íratta meg a maga történetét, hogy így világíthasson rá azokra a kimagasló kulturális értékekre, melyeket nekik köszönhet a magyar élet.

A sárospataki iskola nagy, tudományos életrajza most készül. Gulyás 55 lapra terjedő, népszerű modorban megírt füzetében benne szorong az a sok-sok történeti adat, melyet a szorgos kutatás e jeles iskoláról a mai napig felszínre hozott. Az adatszertű rövid tájékoztatást szolgálja ez a lelkiismeretes munkával készült összefoglalás, melyben a hagyományos történet szemlélet ízlése szerint főként a külső események peregnek az olvasó előtt. Az avatatlan olvasó biztonnal szívesen venné az adatok egy része helyett a történeti háttér nagyvonalú rajzát, melyből világosan emelkednének ki a pataki iskola sajátos nagy értékei. A tanulói ifjúság és szülei lelkében azonban a szeretetnek, tiszteletnek és nagyrabecsülésnek történetileg is meggyökereztetett érzelmeit sikerrel ébresztgetheti majd a szükségtől rövidnek diktált történethez fűzött élő szó.

A pápai református főiskola történetét a szorgalmas történeti adagyűjtés mai készletével Lampérth Géza színes tolla elevenítette föl. A könyv első részében az iskola külső története rajzolódik az olvasó elé; kicsiben